

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on alkuperäisen julkaisun final draft -versio.

Käytä viitatessasi alkuperäistä julkaisua:

Halonen, P. 2023. Striimauksen taito (2023). Talk-verkkolehti, Talk-verkkolehti, Taide / Art 18.8.2023.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/taide/striimauksen-taito/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia.

Rinnakkaistallenteisiin liittyvät tiedustelut: julkaisutiedonkeruu@turkuamk.fi

Striimauksen taito

18.08.2023

Kirjoittajat

Pentti Halonen käsikirjoituksen lehtori, Turun ammattikorkeakoulu / Taideakatemia

Koronarajoitusten aikana vuosina 2020–2022 esitysten striimaus (suoratoisto eli virtaustoisto) oli ainoa tapa katsojille olla yhdessä läsnä toisilleen ja esiintyjälle. Striimaaminen jätti jälkensä sekä tekijöihin että katsojiin; syntyi kokeiluja, osaamista ja uutta taidetta. Nyt on oikea hetki pohtia striimausta omana taidemuotonaan. Mikä on tämä hädän hetkellä esiin noussut mutta teknisesti jo yli 100-vuotias liikkuvan kuvan ja äänen välittömän lähettämisen esitystaide/teatteri/elokuva/televisiohybridi? Ja mitä tällä hybridillä voisi tehdä muinakin hetkinä kuin force majeure -tilanteissa?

Tässä artikkelissa pohditaan esitystaiteen striimaamisen peruskysymyksiä, mahdollisuuksia ja syvintä taiteellista olemusta ja suhdetta muihin esittämisen, katsomisen, kuuntelemisen ja osallistumisen taidemuotoihin. Artikkelin on ensimmäinen kahden artikkelin muodostamasta, striimausta tarkastelevasta kokonaisuudesta. Teksti perustuu osittain Parempaa striimausosaamista -kurssin loppukeskusteluun 10.3.2023, johon osallistuivat **Rami Kallio, Kaisa Kauppinen, Susanne Klami, Ville Saarikoski, Jaakko Savela, Anni Suvanto, Tapio Väntsi** ja **Otto Wahlgren**. Artikkelin kuvat ovat **Jarmo Ahosen** tekoälyä hyödyntäen tuottamia.

Striimauksessa on kyse kuvaamisesta, äänittämisestä ja lähettamisestä silloin, kun jostain syystä halutaan, että kuvattava ja äänitettävä esitys, tapahtuma tai tilaisuus on etänä nähtävillä ja kuultavissa samanaikaisesti, kun se tapahtuu. Striimaus on vanhin television toiminnan muoto ja on saanut lajityyppinsä radiolähetyksistä. Radion alkuvaiheessa kaikki ohjelmat olivat suorina striimeinä ja näin oli myös televisiossa. Ks. uutistapahtuma: [Kuningatar Elisabet II:n kruunajaisia seurattiin suorana lähetyksenä ympäri maailman – uuden ajan alkamisen merkiksi otettiin käyttöön uusin tekniikka | Elävä arkisto | yle.fi](#)

Kuva 1. Merkittävä tapahtuma, johon kaikki eivät logistisista syistä voi itse saapua paikalle.
Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Nykyisin suora lähetystä käytetään erityisesti asian ajankohtaisuuden vuoksi: uutisten luku, ajankohtaiset keskustelut, urheilukilpailut, euroviisut, missikisat ja muut tapahtumat. Televisiossa suoran lähetyksen lomaan sijoitetaan yleensä myös etukäteen nauhoitettua ja editoitua materiaalia. Suoraksi lähetykseksi jätetään vain se materiaali, jonka nauhoittaminen etukäteen olisi katsojan näkökulmasta epärehellistä ja huijaamista. Ks. kulttuuritapahtuma: [Euroviisut 1994 Suomen karsinta | Yle Areena](#)

Striimaukseen kuuluu näin ollen tietty todellisuuden, autenttisuuden ja rehellisyyden sävy. Madonna lauloi nuotin vierestä Israelin Euroviisujen suorassa lähetyksessä. Tallenteissa hänen äänensä oli korjattu vireeseen. Sekatekniikalla toteutetuissa makasiiniohjelmassa vuorotellaan liveä ja nauhoitetta tarpeen mukaan eikä suoran lähetyksen tai nauhoitteen ilmaiseminen ole niin tärkeää.

Kuva 2. Voi olla nautinnollista saada kokea suuri tähti juuri samalla hetkellä, kun hän todellisuudessakin esiintyy. Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Striimataanko tallenteeksi ja/tai/vai suoraan esitettäväksi?

Striimaus voidaan tallentaa, jolloin se voidaan katsoa uudelleen. Tallennuksen jälkeen materiaalia pääsee muokkaamaan haluttuun suuntaan. Materiaalia voidaan editoida, siihen voidaan lisätä ja siitä voidaan poistaa asioita. Kuvan ja äänen laatua voidaan muuttaa.

Tallennetta varten jokaisen kameran kuva voidaan ottaa talteen muistikortille ja editoida myöhemmin. Striimaus on tästä suuresti poikkeava autenttinen suoratoisto, jossa ihmiset, katsojat ja esiintyjät, elävät yhdessä, peruuttamattomien ratkaisujen ketjussa. Jos ei ole tarpeellista kokea tällaista yhteistä hetkeä, on tallenteen tekeminen parempi vaihtoehto. Esityksen ohjaaja ja tallennuksen toteuttajat voivat yhdessä työskennellä editoimassa materiaalia niin pitkään ja hartaasti kuin se vain on heille mahdollista.

Isoissa tapahtumakokonaisuuksissa voi olla monta esitystä meneillään samanaikaisesti. [Kokemusten talossa](#) voi olla useita huoneita, joissa kaikissa kuvataan. Näistä voidaan muodostaa yksi striimi tai monta simultaania striimiä.

Kuva 3. Tallenteessa voidaan näyttää mitä tapahtuu toisaalla ilman sekunnintarkkaa synkronointia kuvaus- ja äänityshetkellä. Kuva. Jarmo Ahonen / AI.

Pystyykö katsoja valitsemaan, mitä striimiä seuraa?

Useiden striimien kokonaisuuksissa katsojalla saattaa olla mahdollisuus valita, mitä kameraa tai mitä striimiä hän seuraa. Katsoja voi vaihtaa kanavaa kiinnostuksensa mukaan. Näin muodostuu interaktio esityksen ja katsojan välille. Katsojasta tulee oman katsomiskokemuksensa operoija, ja jokaisella katsojalla on erilainen kokemus esityskokonaisuudesta.

Katsojalle saattaa välillä herätä halu nähdä näyttämöä laajemmassa kuvassa, tai dialogitilanteessa hän saattaa haluta katsoa kuuntelijan reaktiota eikä sitä esiintyjää, joka puhuu. Tällainen valinnanmahdollisuus tekisi katsojasta striimin leikkaajan, ja hänellä olisi tilaisuus luoda itselleen täysin ainutkertainen katsomiskokemus esityksestä.

Kuva 4. Esitystilassa katsoja haluaa välillä katsella vain lavastuselementtejä ja kuunnella henkilöiden ääntä. Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Esitystilassa katsomossa istuva katsoja saa itse valita, mihin hän kiinnittää huomionsa, seuraako hän tilannetta päähenkilön tai jonkun muun henkilön kautta. Striimatessa tämä valinnanvapaus voidaan saada aikaan sijoittamalla pääkuvan rinnalle pienempää muiden kameroiden kuvamateriaalia (Picture-in-picture (PiP)). Näistä kuvista katsoja voisi myös vaihtaa pääkuvan toiseksi. Tällainen tekniikka on katsojille tuttua jo televisiosta ja muista katselulaitteista.

Jotta aivan kaikki mielenkiintoinen materiaali ja kaikki mahdolliset kombinaatiot olisivat katsojalle valittavissa, tarvitaan näyttämöä kuvaamaan parikymmentä eri kameraa. Tällaisen syötteen kuvaaminen, lähettäminen ja vastaanottaminen on hankalaa ja raskasta. Jokaisen kameran pitäisi koko ajan syöttää kutakuinkin kelvollista materiaalia. Tällainen striimi voisi olla ison tapahtuman seurantastrimi, jossa kuljeskelu, zoomailu ja kameran siirtely tuovat läsnäolon tuntua suur tapahtumaan. On kuitenkin kustannustehokkaampaa, jos esityksen ohjaaja ja striimin ohjaaja voivat etukäteen valita ne sivuhenkilöt, sivujuonet, reaktiot ja vaihtoehtoiset näkymät, jotka lisäävät striimin seuraamisen nautittavuutta tai ymmärrettävyyttä, lisäävät tarinaan syvyyttä ja valottavat tarinaa uudesta näkökulmasta.

Esityksen katsoja voi haluta antaa ohjaajien tehdä valintoja puolestaan. Ohjaajan työ saattaa hyvinkin tuottaa katsojalle suuremman elämyksen kuin itse koostettu kokonaisuus. Joskus voi olla hyvä antaa ammattilaisen päättää katsojan puolesta ja tarjota lineaarinen, taidokas, valmis versio. Katsoja saa silloin antautua kerronnalle, eikä hänen tarvitse painella kaukosäätimen nappuloita.

Näytetäänkö striimiä esittämistilassa?

Urheilukilpailuissa, kevyen musiikin konserteissa ja teatteriesityksissä on tapana lähettää striimiä suoraan katsojille esittämistilan taka- tai ylärakenteissa. Näin striimistä tulee osa esitystä ja siinä voidaan näyttää yksityiskohtia, jotka esittämistilassa jäävät muutoin katsojalta näkemättä etäisyyden tai katsomiskulman takia.

Yleisö usein halutaan paikalle striimattavaan tapahtumaan autenttisuuden vuoksi. Yleisön läsnäolo lisää rehellisuuden ja todellisuuden tuntua. Usein yleisön läsnäolo on myös taloudellisesti tai tapahtuman luonteen kannalta välttämätöntä.

Kuva 5. Katsoja saattaa haluta olla mukana osana suurempaa ihmisjoukkoa. Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Yleisön läsnäolo vaikuttaa esitystilän valintaan ja hallintaan. Erityisesti kameroiden sijoittelu ja liikuttelu on suunniteltava siten, että maksavan yleisön kokemus ei häiriinny striimauksesta.

Onko näyttelijä tietoinen kameroista?

Jos esiintyjä on tietoinen kameroista, syntyy dokumentaarinen tunnelma. Esityksen näkyminen katsojalle voi usein myös vaatia sitä, että esiintyjä tietoisesti ja harjoitellusti asemoi itsensä niin, että hän näkyy toivottavalla tavalla kyseiselle kameralle.

Tällainen esiintyjän ja kameran yhteistyö harjoitellaan tarkkaan ennen striimausta. Esitykseen mahdollisesti harjoitellut live-esityksen asemoinnit, äänenkäyttö, liikkeen suunnat ja muut

elementit saatetaan joutua modifioimaan ja harjoittelemaan uudestaan striimausta varten, varsinkin jos kaikkia esityksiä ei striimata.

Esityksen neljännen seinän rikkominen ja roolihenkilön kommunikointi kameran kanssa paljastaa esityksen ja roolihenkilön olevan tietoinen katsojista.

Fiktiivisessä esityksessä tämä toimii samanlaisena vieraannuttamisefektinä kuin yleisön läsnäolon huomioiminen esitystilassa. Striimauksessa voidaan käyttää vaihtelevasti kumpaakin keinoa.

Pyritäänkö elokuvalliseen kuvakerrontaan?

TV-teatterin alkuaikoina pyrittiin näytelmällisten esitysten striimauksella elokuvalliseen kerrontaan. Kuvaukseen käytettiin paljon kameroita, ja kuvakulmat, kuvakoot ja kamera-ajot suunniteltiin tarkoin etukäteen, harjoiteltiin virheettömiksi ja toteutettiin suorassa lähetyksessä. Lavasteet pyrittiin rakentamaan liikkuviksi ja niin realistisiksi, että saatiin aikaan illuusio aidoista sisä- ja ulkotiloista eli lokaatioista. Nykytekniikalla pystytään luomaan myös aidontuntuisia virtuaalilavasteita, joiden joukkoon voidaan sijoittaa aitoja fyysisiä lavasteita ja esiintyjä. Ks. TV-teatteri: [Tv-teatteria ja arkidraamaa | Yle Areena](#)

Kuva 6. Teatterisali voidaan häivyttää televisiostudion tavoin, kun siirrytään kohti elokuvallisuutta. Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Monikameratekniikka syntyi korvaamaan elokuvan ohjaamisen yksikameratekniikan tilanteisiin, jolloin yhden kameras kuvastapa ei ollut mahdollinen tai taloudellinen vaihtoehto. Elokuvallisessa striimissä pyritään elokuvallisen jatkumon illuusion, mutta toisin kuin elokuvassa tai mahdollisesti tallenteessa, kuvia ei leikata jälkepäin yhteen

leikkaamossa, vaan monikameraohjaaja valitsee kamerat, kuvakoot ja kuvakulmat simultaanisti kuvaamisen yhteydessä, ja leikkaaminen tapahtuu lennosta.

Kuva 7. Tapahtuma voi olla niin erityinen, että pelkkä tallentaminen myöhemmin käytettäväksi todisteeksi voi olla arvokasta. Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Yhdellä kameralla jalustalta tehtävä taltiointi voidaan toki myös striimata. Yksinkertaisin striimaus on yksi kiinteästi paikallaan oleva kamera, joka taltioi kuvaa ja ääntä, joka striimataan ulos. Tällaista striimausta käytetään, kun kuvan ja äänen laadulla ei ole merkitystä sanoman tai tiedon saavutettavuuden kannalta. Luento, kokous, seminaari tai liikenteen sujuvuus voidaan näin saada katsojille tiedoksi.

Miten kuvat suunnitellaan ja striimi kuvataan?

Striimauksen kuvasuunnittelu tehdään tarpeiden ja resurssien mukaan. Kuinka pitkiä kuvia halutaan? Liikkuvatko kamerat? Miten kamerat on mahdollista sijoittaa tilassa? Millaisia kuvakokoja halutaan? Millaiset kuvakulmat ovat mahdollisia? Mitä pitää rajata kuvien ulkopuolelle? Kuinka monta kuvaa on mahdollista valaista?

Striimiohjaaja jättää aina jotain esitystilassa näkyvää näyttämättä. Kun lavalla tapahtuu monta asiaa yhtä aikaa, striimin ohjaaja tekee valintoja ja luo erilaisen teoksen kuin alkuperäisen esityksen ohjaaja. Jatkuva laaja kuva ei välitä katsomiskokemusta, vaan toimii informatiivisena tallenteena esitystapahtuman asemoinnista.

Striimi on kuin yksi katsomisehdotus koko näyttämön vallanneelle esitykselle.

Laajaa kuvaa voidaan käyttää tunnelmien ja valojen vaihdoksiin. Laajan kuvan kautta on hyvä leikata ja siirtyä tauolle, väliajalle, näyttää yleisön saapuminen ja poistuminen, toimia kuin valvontakamerana silloin, kun salivalot ovat päällä eikä esitys ole meneillään.

Mikäli striimauksessa käytetään esityksen valoja, ei voida päästä täysin elokuvalliseen lopputulokseen. Näyttämövalot eivät ota huomioon kaikkia mahdollisia kuvaussuuntia, ja kuvien leikkaaminen peräkkäin voi helposti aiheuttaa ristiriitaa valaistuksen luomassa tunnelmassa, sävyssä ja olosuhteissa.

Kameramiesten määrä riippuu tarpeesta ja kameroiden määrästä. Miten kameroita operoidaan? Onko miehittämättömiä kameroita? Käytetäänkö etäohjausta tai robotteja?

Yksi kuvaaja voi pärjätä, jos esitys on hyvin yksinkertainen, mutta kunnianhimoisen striimin aikaansaamiseksi on miehittämättömien kameroiden lisäksi tarpeen käyttää monipuolisesti orkestroitua kuvaajien tiimiä.

Miten striimin ääni suunnitellaan?

Raaka lavaääni paljastaa striimauksen heikkoudet. Miten esiintyjät mikitetään? Saavatko mikrofonit näkyä? Missä äänittäjät voivat liikkua? Mitä pitää kuulua? Millaista ääntä halutaan? Mitä ei saisi kuulua?

Klassisen musiikin, erityisesti oopperan, esitysten striimauksiin on saatu inspiraatiota elokuvien kuvakerronnan sujuvuudesta ja televisiokerron juontajavetoisuudesta. Esityksellä voi olla striimiä varten juontaja tai monta juontajaa, jotka johdattelevat puheella striimin katsojat esityksen sisältöön ja toteutukseen ennen esitystä ja huolehtivat striimin katsojien viihtymisestä esityksen väliajalla. Oopperatallenteissa äänen huolellinen tallentaminen ja toisto luovat jatkumon, joka sitoo tallenteen kokonaiseksi teokseksi. Ks. [Richard Wagner: Valkyyria | Yle Areena](#)

Kuva 8. Esityksen tyyliin sopiva juontajakaksikko voi tuoda striimille lisäarvoa .Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Äänen tallentamisen suunnittelun laatu erottaa huonon striimin hyvästä. Äänen tallentaminen ohjelmoidaan etukäteen, niin että äänen dynamiikka toimii suunnitellusti halutulla tavalla muodostaen katsojalle myös kuunteluelämyksen. Kuvan ja äänen suhteen on oltava looginen ja dramaturginen, ääni ja kuva seuraavat toisiaan, reagoivat toisiinsa ja paljastavat asioita kuvan sisältä ja kuvan ulkopuolelta. Ääni ei saa olla välttämätön paha, kuvan lisuke, vaan äänityksen ja äänentoiston hallittu laadukkuus tai laadukkuuden puute vaikuttaa suoraan katsojan kokemukseen siitä, oliko striimi kelvollinen vai jopa nautittava.

Ohjataanko striimaus valmiiksi, vai jätetäänkö tilaa inspiraatiolle?

Kameroiden, leikkausten, äänittäjien ja esiintyjien kannalta on turvallisinta ohjata striimaus etukäteen valmiiksi, niin että kaikki siihen osallistuvat tietävät ja muistavat, mitä piti tehdä ja millaiseen materiaaliin oli tarkoitus pyrkiä. Mitä elokuvallisempaan lopputulokseen on tarkoitus päästä, sitä tarkemmin ohjattu ja harjoiteltu esityksen täytyy olla.

Joissakin esityksissä on oltava tilaa myös improvisaatiolle.

Tällainen improvisaatio ei saa tulla yllätyksenä tuotantotiimille. Improvisaation aika ja paikka on sovittava tarkasti etukäteen, niin että sekä kuvaaja että äänittäjä tietävät, missä ajassa ja paikassa ja millä tavoin esiintyjät improvisoivat. Myös esiintyjän on saatava tietää, millä alueella esiintymispaikkaa, mihin suuntiin kameroiden suhteen ja millaisella äänenkäytöllä on soveliasta improvisoida.

Kuva 9. Improvisaation laatu ja määrä vaihtelee esitysten ja lajityyppien mukaan. Kuva: Jarmo Ahonen / AI.

Kaikissa esityksissä tapahtuu ainakin jonkinasteista pientä improvisaatioita, sillä esiintyjät ovat eläviä ihmisiä. Tällöin tarvitaan striimin toteuttajilta luontevaa reagointikykyä, jotta yllättävä yksityiskohta saadaan striimin katsojien nautittavaksi.

Onko esityksen katsoja tietoinen kuvaajista?

Paikan päällä olevaa live-yleisöä ei saa häiritä striimaustekniikalla, elleivät he ole maksettuja statisteja. Maksavan yleisön edessä ei voi seistä estämässä elämystä. Joissain tapauksissa kameroiden läsnäolo on maskattava täysin pois katsojien tietoisuudesta. Tällöin kameroiden ja kameramiesten on oltava yhtä huomaamattomia kuin tilan valaisu- ja äänentoistolaitteetkin. Tällainen maskaaminen vaatii tilan muokkaamista hyvissä ajoin etukäteen.

Joissakin esityksissä striimaaminen on osa kerrontaa. Tällöin voidaan antaa striimauksen olla täysin näkyvissä, tai striimaustekniikka voidaan piilottaa, ja lavalla liikkuu striimausta markkeeraava esiintyjä.

Jos esitys striimataan suorana lähetyksenä, on kameroiden syöte leikattava lennosta valmiiksi, ellei katsojalla ole interaktiivista valintamahdollisuutta itsellään. Jos taas striimi esitetään tallenteena myöhemmin, voivat kaikki kamerat syöttää tallennettavaa materiaalia joko koko ajan tai paikoitellen, ja tästä materiaalista editoidaan valmis lähetettävä esitys. Tällä tekniikalla voidaan materiaalia kerätä useammasta esityksestä, jotta lopputulos olisi mahdollisimman korkealaatuinen.

Kuka toteuttaa striimauksen?

Striimaustoteutusten osaamista löytyy AV-tuotantoyhtiöistä, jotka toteuttavat tapahtumien tallentamisia ja suoria lähetyksiä. Striimaus tilataan usein alihankkijalta vasta, kun tiedetään, että se tarvitaan. Striimaamisen tarpeiden havaitsemiseen kaivattaisiin vielä osaamista. Sovellusmahdollisuuksia on paljon vielä hyödyntämättä, eikä yleisökään osaa hakeutua striimien käyttäjiksi. Alalle tarvitaan vakiintuneita käytäntöjä, dedikoituja toteutusyhtiöitä, yhteistyöverkostoja ja soveltavan esitystaiteen näkökulmia.

Vakiintuneita käytänteitä tarvitaan striimien tilaamiseen, kilpailutukseen, hinnoitteluun, esityksen ohjausversioon perehtymiseen, kuvasuunnitteluun, yhteistyöhön esityksen ohjaajan kanssa ja esityksen käsikirjoituksen muotoiluun striimiä varten. Esitykset perustuvat usein tekstiin, mutta teksti ei ole koko esityksen toteutuma. Esityksen ohjaaja lisää työryhmineen tekstiin toimintoja, tilanteita, jännitteitä, sisääntuloja, ulosmenoja, näyttämökuvia, asetelmia, vastakohtia, symmetriaa, rytmiä, värejä, liikettä, lavasteiden käyttöä ja valotilanteiden muutoksia. Tätä materiaalia ei striimin ohjaaja löydä näytelmätekstistä, vaan hänen pitää tuntea myös tekstin kyseinen tulkinta. Hamlet on joka kerta erilainen esitys, vaikka teksti olisi sama.

Kuinka striimi suunnitellaan?

Striimi koostuu kuvista, joilla on alku, keskikohta ja loppu. Esitys täytyy siis purkaa pieniin osiin. Joihinkin kohtiin striimin ohjaaja suunnittelee leikkauksen, kuva päättyy tuossa kohdassa ja seuraava kuva alkaa. Elokuvassa normaali kuvan kesto on 4–15 sekuntia, riippuen lajityypistä. Toimintaelokuvissa kuvat ovat lyhyimmät ja kauhuelokuvissa pisimmät. Kauhuelokuvien pitkät kuvat sisältävät kuitenkin kameran liikettä, ajoa ja kulkuja. Striimauksissa ei yleensä voida toteuttaa näin tiivistä leikkausta. Hidas kuvien vaihtuvuus erottaa striimauksen elokuvallisesta kuvakerronnasta ja saattaa näin ollen vieraannuttaa elokuvalliseen rytmiin tottuneita katsojia.

Striimaus ei saisi olla vain huonompaa elokuvaa, vaan se ansaitsee oman estetiikkansa ja omia kuvakerronnallisia innovaatioita.

Joka tapauksessa esitys on purettava kuviksi, ja esityksen ohjaaja on hyvä tietolähde kertomaan, mitkä ovat esityksen tärkeimmät tapahtumat, ja näistä tapahtumista löytyvät esityksen tärkeimmät kuvat. Nämä tärkeimmät kuvat ansaitsevat erityislaatuista kuva- ja äänisuunnittelullista huomiota. Nämä ovat ne hetket, jolloin esityksessä tapahtuvat suurimmat tajuamiset, havahtumiset, totuuden paljastumiset, suunnan muutokset ja valintatilanteet.

Olisi järkevää, mikäli esityksen ohjaaja pystyisi huomioimaan nämä avainkohtaukset yksiselitteisesti ja välittämään nämä huomiot striimin ohjaajalle. Ohjaajan assistentti voi olla tähän hyvä tietolähde, mikäli esityksen ohjaaja ei ole saatavilla kaikkiin suunnittelupalavereihin. Mitä enemmän tiedonkulkua tapahtuu esityksen ja striimin ohjaajien

välillä, sitä suuremmalla todennäköisyydellä striimistä tulee kaikkien osapuolien kannalta onnistunut.

Hyvänä kirjaamisen apuneuvona tiedon siirtoon voisi toimia Yleisradion vanha kuvakäsikirjoitusformaatti, jossa kuvat kulkevat vasemmalla palstalla ja näytelmäteksti oikealla. Oheisessa mallissa tekstinä on **Paavo Kajanderin** Hamlet suomennos, joka on saatavilla Project Gutenbergistä:

HAMLET.

Hupaista nähdä teitä. -- Hyvää iltaa! --

Vakaasti, miksi Wittenbergin jätit?

HORATIO.

Halusta laiskuutehen, prinssi hyvä.

HAMLET.

Sit' en sois vihamieheltäsi kuulla:

Niin et sä kiusata voi korviani,

Ett' uskoisin, mit' itseäsi vastaan

Nyt todistat: sa laiskuri et ole.

Vaan mitä teet sa Helsingörissä?

Viel' opit juopoks ennen lähtöäsi.

HORATIO.

Isänne hautajaisiin tänne tulin.

HAMLET.

Rukoilen, koulukumppani, pois pilkka;

Emoni häihin varmaankin sa tulit.

HORATIO.

Niin tosiaan, ne oli kohta jälkeen.

HAMLET.

Tarkkuutta, näet! Peijaisleivokset

Hääpöytään pantiin kylmiltänsä. -- Tiedäs,

Pahimman vihamiehen' taivaass' ennen

Tavannut oisin, kuin sen päivän nähnyt. --

Tällaisen näytelmätekstiä ja TV-kuvausta samalla A4-arkilla yhdistävän muistiinpanovälineen käyttö voisi olla hyvä yhteistyöväline kahden taidemuodon kohtaamistilanteissa. Tällaiseen

kuvakäsikirjoituspohjaan voi esityksen ohjaaja, ohjaajan assistentti, striimin ohjaaja ja suuressa tuotannossa striimin pääkuvaaja tehdä piirroksia kuvasuunnitelmaa varten.

Onko striimattu esitys eri versio kuin live-versio?

Esityksen mukaan voidaan haluta tai joudutaan tekemään muokattu esitysversio striimiä varten. Tällöin mahdollinen paikalla oleva yleisö voi kokea esityksen, joka ei täysin vastaa striimaamatonta esitysversiota.

Teatteriesitykseen verrattuna striimaus tuo katsojalle erilaisten kuvakulmien, kuvakompositioiden, kameravalintojen, optiikan ja kuvakokojen avulla tunnetta ja yksityiskohtia, joita teatteriyleisö ei katsomosta näe. Näyttelijää voidaan seurata, hänen katseensa suuntaan voidaan leikata, häntä voidaan katsoa hyvin läheltä, jolloin hänestä voidaan nähdä pieniäkin kasvojen muutoksia.

Yhteistyössä esityksen ohjaajan kanssa striimin ohjaaja voi luoda esityksestä oman, erilaisen versionsa, oman teoksensa. Tällainen striimi (tai myöhemmin käytettävä tallenne) näyttäytyy katsojalle erilaisena kuvaruudun äärellä kuin teatterissa. Katsojalle räätälöidään erilainen maailma, josta voi löytää uusia asioita. Näin striimi (tai tallenne) muodostaa itsenäisen taideteoksen omassa teosformaatisaan.

Jotta tällaiselle teostasolle päästään, teoksen on oltava striimityöryhmälle tuttu. Striimin ohjaajan on jäsennettävä itselleen esityksen sisältö hyvin tarkkaan, niin että alkuperäisen tuotannon ja striimin toteuttajien välisessä kommunikaatiossa otetaan huomioon kaikki käsikirjoituksen ja esityksen mahdolliset tasot ja sävyt. Vasta silloin voidaan luoda uutta sisällöllistä kuva- ja äänikerrontaa. Vasta silloin syntyy uudenlainen teos esitystaiteen tallentamisen sijasta. Suurimpaan yhteiseen onnistumiseen voitaisiin päästä, jos esitystä lähdetäisiin alun perin suunnittelemaan sekä lavaversioksi että striimiversioksi. Tällöin molemmat teokset olisivat arvokkaita omalla ainutlaatuisella tavallaan.